Trafikutskottets betänkande

1981/82: 4

med förslag till lag om verksamheten hos vissa regionala alarmeringscentraler (prop. 1981/82: 24)

Propositionen

I proposition 1981/82: 24 har regeringen (kommunikationsdepartementet) – efter lagrådets hörande – föreslagit riksdagen att anta ett i regeringsprotokollet upptaget förslag till lag om verksamheten hos vissa regionala alarmeringscentraler.

I propositionen läggs fram förslag till en ny lag som reglerar verksamheten hos regionala alarmeringscentraler. Verksamhetens syfte är att möjliggöra snabba och effektiva hjälpinsatser i nödsituationer. Förslaget innebär att det krävs tillstånd av regeringen för att en alarmeringscentral skall få spela in, avlyssna och avbryta telefonsamtal. Tillstånd skall förenas med villkor om hur verksamheten får bedrivas. I lagförslaget har vidare intagits en bestämmelse om tystnadsplikt beträffande uppgifter som lämnas vid telefonsamtal.

Lagförslaget

Det vid propositionen fogade lagförslaget har följande lydelse:

Förslag till

Lag om verksamheten hos vissa regionala alarmeringscentraler

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Denna lag gäller verksamheten hos regionala alarmeringscentraler som har till syfte att möjliggöra snabba och effektiva hjälpinsatser i nödsituationer och som har upprättats efter avtal med televerket.

2 § Den som svarar för alarmeringscentraler som anges i 1 § får inte utan tillstånd av regeringen spela in telefonsamtal, varigenom någon avser att tillkalla eller annars komma i förbindelse med polis, brandkår, ambulans eller något annat hjälporgan och som befordras genom televerket till eller från en sådan central.

Tillstånd får även i den utsträckning som krävs för snabba och effektiva hjälpinsatser innefatta rätt att

1. avlyssna och spela in sådana telefonsamtal som avses i första stycket och som har kopplats vidare av en alarmeringscentral till ett hjälporgan,

2. avbryta pågående telefonsamtal för att samtal skall kunna kopplas vidare från en alarmeringscentral till ett hjälporgan.

3 § Tillstånd skall förenas med villkor om hur inspelning, avlyssning och avbrytande av telefonsamtal får utföras. Vidare skall tillstånd förenas med villkor i fråga om förvaring, användning och förstöring av sådant material varigenom uppgift om telefonsamtal kan erhållas.

4 § Den som är eller har varit verksam hos en alarmeringscentral som anges i 1 § får inte obehörigen röja eller utnyttja vad han i verksamheten har erfarit om sådant som har yttrats vid telefonsamtal som avses i 2 § och som angår enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden eller som angår förhållanden av betydelse för rikets försvar, folkförsörjningen eller förebyggandet och beivrandet av brott.

I det allmännas verksamhet tillämpas i stället bestämmelserna i sekretesslagen (1980: 100).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982. Regeringen får före nämnda dag pröva fråga om tillstånd enligt 2 §.

Utskottet

Den efter beslut av riksdagen år 1956 (prop. 1956: 1 bil. 27, SU 1956: 9, rskr 1956: 155) införda SOS-tjänsten innebär att man i nödsituationer kan slå telefonnummer 90000 och få hjälp med att tillkalla eller komma i kontakt med ett hjälporgan, t. ex. polis, brandkår, ambulans eller jourhavande läkare. Behovet av en sådan särskild tjänst uppstod främst som en följd av telenätets automatisering och televerket, som skulle svara för SOS-tjänsten, upprättade särskilda alarmeringscentraler. Verksamheten vid dessa var dock endast förmedlande.

I maj 1971 överlämnade räddningstjänstutredningen betänkandet (SOU 1971: 50) Räddningstjänst i vilket det bl. a. föreslogs att SOS-tjänsten skulle föras över till länsalarmeringscentraler. Förslaget tillstyrktes eller godtogs vid remissbehandlingen av det helt övervägande antalet remissinstanser.

I proposition 1972: 129 angående godkännande av avtal mellan televerket, Svenska kommunförbundet och Landstingsförbundet om bildande av ett alarmeringsbolag m. m. föreslogs att riksdagen skulle bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna avtalet med de avvikelser som angavs i propositionen och att fastställa omfattningen och utformningen av SOS-tjänsten. Förslagen bifölls av riksdagen (TU 1972: 20, rskr 1972: 329).

Alarmeringsbolaget (SOSAB) började sin verksamhet år 1973 och nätet av länsalarmeringscentraler har successivt byggts ut. F. n. finns det 18 centraler i drift. Hela nätet – omfattande 20 centraler – beräknas vara i drift i slutet av år 1982.

I enlighet med vad som angavs i samband med beslutet om bildandet av SOSAB har till länsalarmeringscentralerna från bl. a. televerket överlämnats sådana anordningar som gör det möjligt för personer utanför verket att avlyssna samtal på telefonnätet utan att åtminstone en av de samtalande vet om det. Detta stämmer enligt propositionen inte överens med vad som föreskrivs i 3 § telefonreglementet, nämligen att sådana anordningar inte får vidtas eller tillåtas i annat fall än då det med stöd av lag förordnats om avlyssning. För personalen hos SOSAB, som är ett aktiebolag, föreligger vidare inte något författningsenligt förbud att röja uppgift som rör telefonsamtal. Inte heller i övrigt finns det några författningsbestämmelser som reglerar den verksamhet SOSAB bedriver. Frågorna häri har behandlats i ett beslut den 24 mars 1981 av riksdagens ombudsman (JO). I beslutet föreslår JO att regeringen reglerar medlyssning/riksbrytning, SOSAB-personalens tystnadsplikt samt bandinspelning av telefonsamtal till alarmeringscentral. Det bör också bestämmas hur bandinspelningarna skall hanteras.

Efter beredning i ärendet och hörande av lagrådet läggs i den nu förevarande propositionen fram förslag till en ny lag som reglerar verksamheten hos sådana regionala alarmeringscentraler varom här är fråga. Förslaget innebär att det krävs tillstånd av regeringen för att en alarmeringscentral skall få spela in, avlyssna och avbryta telefonsamtal. Tillstånd skall förenas med villkor om hur verksamheten får bedrivas. I lagförslaget har vidare intagits en bestämmelse om tystnadsplikt beträffande uppgifter som lämnas vid telefonsamtal.

Utskottet tillstyrker förslaget och hemställer följaktligen

att riksdagen antar det i proposition 1981/82: 24 framlagda förslaget till lag om verksamheten hos vissa regionala alarmeringscentraler.

Stockholm den 10 november 1981

På trafikutskottets vägnar
BERTIL ZACHRISSON

Närvarande: Bertil Zachrisson (s), Essen Lindahl (s), Nils Hjorth (s), Wiggo Komstedt (m), Kurt Hugosson (s), Rune Torwald (c), Birger Rosqvist (s), Sixten Pettersson (m), Olle Östrand (s), Anna Wohlin-Andersson (c), Eric Rejdnell (fp), Per Stenmarck (m), Rune Johansson (s), Ivar Franzén (c) och Erik Börjesson (fp).

Norstedts Tryckeri, Stockholm 1981